

ئەو ھۆكمانەى كە ئافرەتان تىايدا جىاوازن ئە پىاوان

نوسىنى : زاناي پايە بەرز: خىرالدىن وانلى

وھرگىرانى: داىكى آلاء

واتە: ﴿ ئافرەتان قەدەغە مەكەن
لەدەرچونيان بۆ مزگەوتەكان، بەلام نوپۇز
كردنيان لە مالاكانيان باشترە بۆيان ﴾ .
()

: ﴿ ﷺ ﴾

﴿ ﷺ ﴾

: ﴿ ﷺ ﴾

﴿ (۲) ﴾

وھە (ام حميد الساعديّة) ھوھ (خوای لى
پازى بىت) ھات بۆ لای پىغەمبەرى خوا
﴿ ﷺ ﴾ وپىيى فەرموو: ئەى پىغەمبەرى
خوا ﴿ ﷺ ﴾ پىم خۆشەلەگەل تۆ نوپۇز

(۲) - ()

((() () .

() (/) دەفەرمىت: ((ئامادە

بوونى ئافرەتان لە مزگەوتەدا بۆ نوپۇزى جەماعەت

مەكروھە، وھ نوپۇز كردنيان لە مالاكانيان باشترە بۆيان

«.

الحمد لله والصلاة والسلام على نبينا
محمد وعلى آله وصحبه أجمعين ومن
تبعهم باحسان الى يوم الدين، وبعد:

ئەو ھۆكمانەى كە ئافرەتان تىيدا
جىاوازن لە پىاوان زۆرن، بەپشتىوانى
خوای گەورە لەم بەشەدا ھەندىكيان باس
دەكەين بەئومىدى خوای گەورە كە
بەسود بىت، لەوانە:

۱- الصلاة في البيت:

نوپۇز كردنى ئە مائدا:

لەابن عومەر ھوھ (خوایان لى پازى بىت)
دەفەرمىت: پىغەمبەر ﴿ ﷺ ﴾ فەرموویەتى:

﴿ (۱) ﴾

- ()

((() ()]:

. [

نادرستی بانگه‌کانیان پیوست
ناکات“ چونکه ده‌فهرمیت: (ئه‌گه‌ر بانگ
دانی ئافره‌ت دوباره نه‌کریته‌وه وه‌کو
ئه‌وه وایه نوێژ بکه‌ن به‌بی بانگدان، له‌به‌ر
ئه‌وه پیوسته دوباره بکریته‌وه).

وه (په‌حمه‌تی‌خوای لی بی‌ت) له‌په‌رتوکیکی
تریداله ته‌حقیقی (الروضه‌ الندیة) دا لا
(۷۹/۱) ده‌فهرمیت: ((ئاش‌کرایه
که ئافره‌تان وه‌کو پیاوان، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی
خوشک و هاوشانیان، وه‌ فه‌رمانیک بو
پیاوان بی‌ت بو ژنانیشه، وه‌ هیچ شتیکی
پاست نه‌هاتوه که بکریته‌ به‌ به‌لگه‌ که
ئه‌و واجبیتییه له‌ سه‌ریان لابه‌ریته‌ ((.

۳- عدم وجوب الجمعة على المرأة:
واجب نه‌بوونی نوێژی هه‌ینی له‌ سه‌ر
ئافره‌تان:

له (طارق بن شهاب) ه‌وه (خوای لی پازی
بی‌ت) ده‌فهرمیت: پیغه‌مبه‌ر ﷺ
فه‌رموویه‌تی: ﴿

:
﴿ (۳) .

(۳) - () : ((

پیغه‌مبه‌ری ﷺ بینیه، بۆیه به‌هاوه‌ن

بکه‌م، پیغه‌مبه‌ری خوای ﷺ
فه‌رمووی: ﴿ده‌زانم، به‌لام نوێژکردنت له
ژوره‌که‌تا باشته‌ و خیری زۆر تره‌ وه‌ک
له‌ مزگه‌وتی قه‌ومه‌که‌تا، وه‌ نوێژکردنت
له‌ مزگه‌وتی قه‌ومه‌که‌تا باش تره‌خیر تره‌
وه‌ک له‌ مزگه‌وتی گشتی و جه‌ماعه‌تا﴾ .

۲- أذانها واقامتها:

بانگدان و قامه‌ت کردنی:

صدیق حسن له (الاسوة) لا ۴۰۶ دا
ده‌فهرمیت: ((له‌ بانگدان و قامه‌تی
ئافره‌تا زانایان بۆچونیان جیاوازه،
وه‌بانگ و قامه‌تیان (مکروه) ه، وه‌ بو
هۆیه‌که‌یشی (ابن نجیم) خاوه‌نی (الاشباه
والنظائر) له‌ شه‌رحه‌که‌یدا له‌ سه‌ر (الکنز)
ده‌فهرمیت: (له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌رز
کردنه‌وه‌ی ده‌نگی ئافره‌ت له‌ قه‌ده‌غه
کراوه‌کانه، چونکه ده‌بیته‌ هۆی فیتنه‌ و
ئاشوب)) .

الحموي ده‌فهرمیت: ((دوباره کردنه‌وه‌ی
بانگه‌کانیان له‌ رووی (مستحبات) ه‌ هه‌ر
وه‌کو (الزیلعی) وجگه‌ له‌ویش باسیان
کردوه، لێره‌دا پیاویتی له‌ سیفاتی
ته‌واوی بانگده‌ره، نه‌ک مه‌رجی راستی
بی‌ت))، وه‌ له (السراج الوهاج) دا ده‌لی:

واته: ﴿ نوێژی جومعه واجبه له سه ر
هه موو موسلمانیک جگه له م چواره :
به نده یه کی خاوه ندار، یان ئافره تان، یان
مندال، یان نه خووش ﴾ .

وه له ابن مسعوده وه (خوای لی پازی
بیئت) ده فره میت: كه پیغه مبه ر
﴿ فه رموویه تی ﴾: ﴿

﴿ (٤)

واته: ﴿ نزیك بوو كه فره مان بکه م
به پیاویك كه نوێژ به خه لکی بکات،
وپاشان بچم ماله کان بسوتینم به سه ر
ئه و پیاوانه ی كه له نوێژی جمعه
دواده كه ون ﴾ .

وه له (أبي هريرة) هوه (خوای لی پازی
بیئت) ده فره میت: پیغه مبه ر ﴿
پرسیاری چه ند پیاویکی کرد كه له
هه ندی نوێژه كاندا دیار نه بوون،
فه رمووی: ﴿

﴿ (١)

واته: ﴿ ویستم فره مان به پیاویك بکه م
كه نوێژیان بۆ بکات، و خووم دوا ی
ئه و پیاوانه بکه وم كه دوا كه وتوون له
نوێژدا، فره مان بکه م كه ماله کانیا ن به
گورزه یه ك سوته مه نی بسوتینن به
سه ریا ندا “ وه ئه گه ر یه کیك له وان
بیزانیایه ئیسقانیکی قه له وی ده ست
ده كه وت له نوێژی عیشادا ئه وه ئاماده ی
ده بوو. (واته/ ئه گه ر بۆ دنیا بوایه دوا
نه ده كه وتن).

٤- امامة المرأة للنساء:

پیش نوێژی کردنی ئافره تان بۆ ئافره تان:

(٥) - () وه كه به ئاشکرا ناوی پیاو هینراوه
وتایبه ت کراوه مانای وایه كه ئافره ت نوێژی جه ماعه تی
له سه ر پێویست نییه . صدیق حسن خان له
() () ده فره میت: (نوێژی جومعه له سه ر
ئافره ت پێویست نییه به لام پێی داده مه زیت).

دائه نریت، به لام هبچی لی نه بیستوه).

(()) (()) .

(٤) - () وه كه به ئاشکرا ناوی پیاو هینراوه
وتایبه ت کراوه مانای وایه كه ئافره ت نوێژی جومعه ی
له سه ر پێویست نییه .

(الحموي) ده فهرمیت: ((مه به ست له

نه گونجاندن بریتیییه له: نادرستی

و ناپاستی “ چونکه مه رجی دروستی و

راستی ئیمامه تی پیاوان پیاویتییه (نیژ).

۵- عورة المرأة وسترها في الصلاة:

عه ورتی ئافره ت و دا پۆشینی له نوێژدا:

قال الله تعالى: ﴿

﴿ (۷)

واته / جوانی خۆیان دهر نه خه ن ته نها

ئه وهی که خۆی دهر ده که ویت .

(واته ده ست و ده موو چاو ئیتر

هه موو له شی عه ورته و ده بی داپۆشریت .

له عائیشه وه (خوای لی پازی بییت)

که پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ فه رموویه تی: ﴿

﴿ (۸)

واته / خوای گه وره نوێژی ئافره تی بالغ

وه رناگریت به سه رپۆشه وه نه بییت .

۶- النهي عن التطيب للمسجد:

قه دهغه کردنی بۆن له خۆدانی ئافره ت

بۆ دهر چوونی بۆ مزگه وت .

()

()

عائیشه (خوای لی پازی بییت) پیش

نوێژی ئافره تانی ده کرد، وه له هه مان

سه فدا پاده وه ستا)

واته / پیش نوێژی که ری پیاوان ده بییت له

پیش وه ی سه ف بییت به لام ئافره ت له

هه مان سه فدا ده بییت .

وه (ام الورقة الانصارية) (خوای لی پازی

بییت) وای ده که کرد،

وه پیغه مبه ری خوا ﴿ ﷺ ﴾ بانگ دهر یکی

بۆ دانا بوو، بانگی بۆ ده دا، وه فه رمانی

پی کرد که پیش نوێژی بۆ نه دامانی

ماله که ی بکات له نوێژه فه رزه کاندان .

صديق حسن خان له (حسن الاسوة / لا

۴۰۸) دا، ده فهرمیت: ((ناگونجییت

ئافره تان پیش نوێژی پیاوان بکه ن)) .

(۶) - () ()

: (/ /)

].

واته / عائیشه (خوای لی پازی بییت) خۆی بانگی

ده دا، و قامه تی ده کرد، و پیش نوێژی بۆ ئافره تان

ده کرد، و له هه مان سه ف له ناوه راستیانه وه پاده وه ستا

() ()

(-)

(۷) - (:) .

(۸) - () .

له (أبي هريرة) هوه (خوای لیّ پازی بیّت)

ده فه رمیّت: پیغه مبهـری خوا ﴿ ﷺ ﴾

﴿ فه رموویه تی: ﴾

﴿ (٩) .

واته / ئه گهر ئافره ت له مالّ ده رچوو بۆ

مزگه وت با خوئی بشوړیّت له بۆن هه ر

وه كو چۆن خوئی ده شوړیّت له له ش

گرانی (جنابة) .

وه هه رله (أبي هريرة) هوه (خوای لیّ پازی

بیّت) كه پیغه مبهـر ﴿ ﷺ ﴾ فه رموویه تی:

﴿ (١٠) .

واته :هه ر ئافره تیك بۆنی له خوئی دا با

نه یات بۆ نوێژی عیشا له گه لماندا .

وه هه رله (أبي هريرة) هوه (خوای لیّ پازی

بیّت) كه پیغه مبهـر ﴿ ﷺ ﴾

﴿ فه رموویه تی: ﴾

﴿ (١١) .

واته / هه ر ئافره تیك بۆن له خوئی

بدات، پاشان ده ر بچییّت بۆ مزگه وت و نوێژ

بكات، خوای گه وره نوێژی لیّ قه بول

ناكات تاخوئی نه شوړیّت .

وه له له فزی ابو داوددا ده فه رمیّت: ﴿

﴿ (١٢) .

وه له (زينب الثقفية) وه (خوای لیّ پازی

بیّت) به رزی ده كاته وه بۆ

پیغه مبهـر ﴿ ﷺ ﴾:

﴿ (١٣) .

واته / ئه گه ره ره یه كیكتان ده رچوون بۆ

مزگه وت نزیک نه بنه وه له بۆن .

٧- خمار المرأة عند الصلاة: خو

دا پۆشینی ئافره ت له نوێژدا

له عائیشه وه (خوای لیّ پازی بیّت)

(١١) - () ()

(() .

(١٢) - () ()

(() .

(١٣) - () ()

(() .

(٩) - () ()

(() .

(١٠) - () () .

ئهمانه هه مووی به لگهن له سه ر ته واوترو
باشتر، والله اعلم ((.

فه رموی: ﴿

(۱۹) ﴿

واته / رینگه مه گرن له ئافره ته به نده کانی
خوا بو مزگه وتی خوا به لام بو ده رچونیان
ده بیته به بی بو بن .

۸- **صَلَاتُهَا فِي الْمَسْجِدِ، وَعَدِمَ مَنَعَهَا مِنْهُ؛**
نویژکردنی ئافره ت له مزگه وت، وه نابی
رینگریان لی بکریت:

وه له ابن عومه ره وه (خوایان لی پازی
بیته) پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ فه رموی:

له ابن عومه ره وه (خوایان لی پازی
بیته) پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ فه رموی: ﴿

﴿

(۲۰) ﴿

واته / رینگه له ئافره ته کانتان مه گرن بو
مزگه وت وه ماله کانیان پاداشتی
زۆرتره بویان .

واته / رینگه مه بن له رۆیشتنی ئافره تان له
به شی خوایان بو مزگه وت ئه گه ر ئیزنیان
لیتان وه رگرت .

وه هه ر له وه وه (خوایان لی پازی
بیته)، فه رموی ه تی:

وه هه ر له ابن عومه ره وه (خوایان لی پازی
بیته) پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ فه رموی:

﴿

(۲۱) ﴿

واته / ئه گه ر خیزانه کانتان ئیزنیان لیتان
وه رگرت بو مزگه وت رینیان لی مه گرن .

واته / ئه گه ر خیزانه کانتان ئیزنیان لیتان
وه رگرت بو مزگه وت رینیان لی مه گرن .

وه له (ابی هریره) ه وه (خوای لی پازی
بیته) پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾

وه له (ابی هریره) ه وه (خوای لی پازی
بیته) پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾

(۱۸) ﴿

(۱۷) - () .

(۱۸) - () .

(۱۹) - () .

() () () () .

(۲۰) - () .

() () () () () .

() () .

(۲۱) - () : : : .

() .

واته / ئەگەر ئافرهتە کانتان ئیزنیان لیتان
 وەرگرت بۆ مزگەوت بە شەوان ئەوا
 ئیزنیان بدەن .

وہ لہ عائیشہ وہ (خوای لی پازی بیٹ)
 فہرمووی: ﴿ﷺ﴾

﴿(۲۲)﴾

واته / کاتیك پیغەمبەر ﴿ﷺ﴾ نوژی
 بەیانی تەواو دەکرد " ئافرهتەن پووین
 وەر دەگیپرا و دەپۆیشتن وە جەل و
 بەرگەکانیان پیچابوو بەخویانەو، کەس
 نہیانی دەناسی یەوہ لە تاریکیدا .

وہ له (عبدالله ی کورپی عومەر) وەوہ (خوایان
 لی پازی بیٹ)، فہرمووی: پیغەمبەری خوا
 ﴿ﷺ﴾ فہرمووی:

﴿﴾

واته / ئیزنی ئافرهتەن بدەن بۆ مزگەوت
 بە شەوان . کورپیکی ووتی: (سویند بەخوا
 ئیزنیان نادەین "چونکہ دەیکە نہ
 فیل، سویند بەخوا ئیزنیان
 نادەین! ئەویش زۆر قسە ی پی ووت تورپە

بوو، فہرمووی: ﴿ﷺ﴾ :

﴿ﷺ﴾ : ﴿!!﴾ (۲۳) .

واته / من پیٹ دەلیم: پیغەمبەری خوا
 ﴿ﷺ﴾ دە فہرمیت: تـویش

دەلیمیت: ریگەیان نادەین!!

۹- سرعة انصراف النساء من الصبح،
 وقلة مقامهن في المسجد:

خیرایی رۆیشتنی ئافرهتەن لە نوژی
 بەیانیاندا، وکەمی مانەوہ بیان
 لە مزگەوتدا:

عن عائشة (رضي الله عنها): ﴿﴾

﴿ﷺ﴾

﴿(۲۴)﴾

لہ عائیشہ وہ (خوای لی پازی بیٹ) کہ
 پیغەمبەر ﴿ﷺ﴾ نوژی بەیانی دەکرد بە
 تاریکی " ئافرهتەنی باوہ پدار ئاورپیان
 دەدایەوہ و دەگەرانیوہ، لە تاریکیدا کەس
 نہیانی دەناسی یەوہ، یاخود لە تاریکیدا
 یەکتریان نہ دەناسی یەوہ .

۱۰- صلاتها خلف الرجل:

نوژی کردنی ئافرهتە لە دوای پیاوہوہ:

(۲۳) - () .

(۲۴) - () .

(۲۲) - () : : ()

() .

() :

﴿ ﷺ ﴾

()

له ئه نه سه وه (خوای لی پازی بیّت)
 موله یکه ی نه نکی بانگی
 پیغه مبه ری ﴿ ﷺ ﴾ کرد بوو بو ئه و
 خواردنه ی که دروستی کرد بوو،
 پیغه مبه ریش ﴿ ﷺ ﴾ لی یی خواردو
 فه رموی: ﴿ هه ستن بانویژتان پی
 بکه م ﴾ ئه نه س فه رموی: هه ستام
 هه سیریکم هیئا که ره ش ببوو له کوئی
 وزۆری مانه وه یدا، هه ندی ئاوم پی پرژاند
 و پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ پاره ستا له سه ری و
 من و هه تیوه که یش سه فمان به ست له
 دوايه وه، پیریزنه که یش (نه نکم) له دواي
 ئیمه وه پاره ستا، و دوو پرکاتی بۆمان
 کردوو پاشان رۆیشت .

۱۱- صلاة الرجل والمرأة حذاؤه:

نویژکردنی پیاوو ئافره ت
 له ته نیشتی یه وه بیّت:

() :

﴿ ﷺ ﴾

له عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت)
 فه رموی: پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾ ئه گه ر
 ئافره تان هه ستانایه کاتیك سه لامی
 ده دایه وه ئه و ئه وکه میك ده مایه وه له
 شوینه که ی خوی پیش ئه وه ی
 هه ستیته وه، راوی یه که ده لیت: واده بینین
 - خودا باشتر ده زانیت - ئه م شیوه یه ی
 له بهر ئه وه بووه تاوه کو ئافره تان
 بگه رینه وه پیش ئه وه ی که س له پیاوان
 هه ستیان پی بکات .

﴿ ﷺ ﴾

﴿ ﷺ ﴾

﴿ ﷺ ﴾ :

﴿ ﷺ ﴾ :

﴿ (۲۷) ﴾ .

له مهيمونه وه (خوای لی رازی بیّت) فه رمووی: پیغه مبهەر ﴿ ﷺ ﴾ نویژی ده کردوو من له ته نیشتی یه وه بووم وله چه یزیشدا بووم، له وانیه هندی جار جله که ی بهرم بکه وتایه کاتیک که سوجه ی ده برد، وه له سهر چه سیریک نویژی ده کرد .

۱۲- امامة النساء:

پیش نویژی کردنی نافرته:

((()))

: ﴿ ﷺ ﴾ :

﴿ ﷺ ﴾

: ﴿ ﷺ ﴾

: ﴿ ﷺ ﴾

:

﴿ ﷺ ﴾

:

﴿ ﷺ ﴾ :

(((۲۸))) .

له ام وه ره قه ی کچی عبدالله ی کوری حارس ی کوری عووه یمری ئەنـصاری یه وه (خوای لی رازی بیّت) ده فه رمیّت: که پیغه مبهەر ﴿ ﷺ ﴾ ده رچوو بو غه زای به در، به پیغه مبههرم ﴿ ﷺ ﴾ ووت ئه ی پیغه مبهری خودا ﴿ ﷺ ﴾ ریگام پی بده له گه لتان بیم بو غه زا، تاوه کو چاره سهری نه خو شه کانتان بکه م، به لکو خوای گه وره شه هاده تم پی بیه خشیت، پیغه مبهەر ﴿ ﷺ ﴾ فه رمووی: جیگیر به له مالی خو ت خوای گه وره شه هاده تت پی ده به خشیت ﴿ ﷺ ﴾ فه رمووی له پاش ئەمه ناو ده برا به شه هیده . ووتی وه قورئان خوین بوو، وه ئیزنی وه رگرت له

() () - (۲۸)

() () .

() - (۲۷) .

۱۳- اعتراض المرأة بین المصلي والقبلة:
پاکشانی ئافرهت له نیوان نویژکره
وقیبله دا:

له عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت)
فه رمووی: ﴿﴾

(۲۹)

واته / پیغه مبه ر ﴿﴾ شه و نویژی ده کرد
منیش له نیوان ئو و قیبله دا پاکشا بووم
وه کو پاکشانی مردوو، ئه گه ر بیویستایه
ویتر بکات "منیشی هه لده ساند و ویترم
ده کرد.

وه له لای عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت)
باسی ئو و شتانه کرا که نویژ به تال
ده که نه وه، وه باسی: سه گ، وگوی دریژ،
وئافرهت کرا، ئه ویش فه رمووی:

!

﴿﴾

﴿﴾

(۳۰)

پیغه مبه ر ﴿﴾ که له ماله که یدا بانگ
ده ریگ دابنیت . پیغه مبه ریش ﴿﴾
رینگای پیددا.

ووتی: دوو به نده ی هه بوو (کورپیک و
کیژوله یه ک) پییانی ووت: ئه گه ر من مردم
ئیوه ئازاد بن، ئه وانیش بو ئه وه ی زوو
ئازاد بن به شه و هه ستان به پارچه
قوماشیک دایان پۆشی تامرد پاشان
پۆیشتن.

بو به یانی ئیمامی عمر (خوای لی پازی
بیّت) هه سستا له ناو
خه لکدا و فه رمووی: هه رکه سیگ زانیاری
هه یه سه بارهت به و دووانه باپیمان
پابگه یه نیت یا خود هه رکه سیگ
بینیویانیتی بابیان هیئت، پاشان
هیتران، وله سیداره دران. که یه که مین که س
بوون له مه دینه دا له سیداره بدرین.

له ریوایه تیکی تر دا: پیغه مبه ر
﴿﴾ سه ردانی ده کرد له ماله که یدا، و
بانگ ده ریگی بو دانا بوو بانگی بو بدات،
وه فه رمانی پی کرد که پیش نویژی
که سه کانی بکات له ماله که یدا .

(۲۹) - () .

(۳۰) - () .

واته / به راستی نئیمه ی ئافره تانتان چواند به گوی دریز و سه گ ! سویند به خوی گه وره پیغه مبه ری خوام بینی (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نویژی ده کرد وه منیش له سه ر پاخه ریك پاكشابووم له نیوان ئه و وقیبله دا، وه جاری وا هه بووه كه ئیشم هه بوه، به لام پیم خوش نه بووه دانیشم وئازاری پیغه مبه ر (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بده م، به پاكشاوی یه وه له لای قاچه کانی یه وه ده رویشتم.

وه له پریوایه تیکی تر دا ده فه رمیت:

(صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

(۳۱)

واته / من ده خه وتم وقاچه کانه له پییشه وه وی پیغه مبه ری خواوه بوو (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وه ئه ویش شه ونویژی ده کرد، ئه گه ر بیویستایه کړنوش به ریٹ ده یدایه بان قاچه کانه دا منیش هه لیانم ده کیشا "ئویش کړنوشی ده برد.

وه هه ر له عانیشه وه (خوی لی پازی بیٹ)

فه رموی:

(۳۱) - () .

)

(صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

: (۳۲)

واته / من ده خه وتم وه پاكشابووم له لای قیبله كه ی پیغه مبه ری خواوه (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له پییشی یه وه، ئه گه ر بیویستایا ویتربكات ده یدایه بان قاچه کانه دا، واته: (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لاجو .

۱۴- رفع الیدین فی الصلاة:

ده ست به رز کرده وه له نویژدا:

له (ابن عومه ره وه) (خویان لی پازی

بیٹ) فه رموی ته تی: (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ))

:

(۳۳)

واته / پیغه مبه ر (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ئه گه ر نویژی بکر دایا "ده سته کانی به رز ده کرده وه تا ئاستی شانی، پاشان الله اکبری ده کرد، وه ئه گه ر بچوایه ته رکوع" دیسان ده سته کانی به رز ده کرده وه، وه که سه ری

(۳۲) - ()

() () .

(۳۳) - () .

بهرز ده کرده وه له رکوع دیسان
دهسته کانی بهرز ده کرده وه، وه
دهیفه رموو: ﴿﴾

وله (نافع) هوه ئه ویش له (ابن
عومه) هوه (خوایان لی پازی بیّت) ﴿﴾

﴿﴾ (٣٤)

واته / (ابن عومه) هوه (خوایان لی پازی
بیّت) کاتیك هه ستایاته وه له پکاتی دووم
دهسته کانی بهرز ده کرده وه “وه ئه م
شتهی بهرز ده کرده وه بو پیغه مبهه
﴿﴾

وه له ئیمامی (عهلی) هوه (خوای لی پازی
بیّت): ﴿﴾

﴿﴾ (٣٥)

واته / پیغه مبهه ﴿﴾ كه هه لده سایه وه
له هه ردوو سوچه كه “دهسته کانی بهرز
ده کرده وه تا ئاستی شانی و الله اکبری
ده کرد.

ئیمامی (الشوکانی) ده فهرمیّت: ((بزانه که
ئهم سوننه ته پیاوان وئافره تان تیایدا
هاوبه شن، وه هیچ شتیك نه هاتوو که به لگه
بیّت له سهه ئه وهی که له م شته دا لیکیان
جیا بکاته وه، ههروه ها هیچ شتیك
نه هاتوو که به لگه بیّت له سهه ئه وهی
که لیکیان جیا بکاته وه له ئه ندازهی بهرز
کردنه وه که دا)) (٣٦)

١٥- حضور النساء في المصلى وشهودهن
العیدین ودعوة المسلمین:

ئاماده بوونی تأفره تان له نویژگه دا بو
هه ردوو چه ژنه که ودوعای موسلمانان:

له (ام عطیة) هوه (خوای لی پازی بیّت)
فه رموی: ﴿﴾

:

﴿﴾ (٣٧)

﴿﴾:

﴿﴾ (٣٨)

(٣٦) - (/) .

(٣٧) -

() .

(٣٨) - () .

(٣٤) - () .

(٣٥) - ()

() ()

مینبهره که دابه‌زی و چوو بۆلای
 ئافره‌ته‌کان، و ئامۆژگاری‌کردن وه‌خۆی
 دابوو سه‌ر ده‌ستی بیلال (خوای لی‌ پازی
 پازی بیټ)، وه‌بیلالیش (خوای لی‌ پازی
 بیټ) کراسه‌که‌ی کردبووه‌وه و ئافره‌تان
 خیریان ده‌کرده‌ ناوی‌یه‌وه .

١٧- لا تقضي الحائض الصلاة:

ئافره‌ت له‌کاتی‌ هه‌یزدانویژه‌کانی
 ناگیریتته‌وه:

ئافره‌تیک به‌عائیشه‌ی (خوای لی‌ پازی
 بیټ) فه‌رموو: ئایا یه‌کیک له‌ ئیمه‌ که پاک
 بووه‌وه له‌هه‌یز ئه‌وه‌نده‌ی به‌سه‌ که ته‌نهما
 نوێژ بکات و نوێژه‌ چوووه‌کانی
 نه‌گیریتته‌وه؟ عائیشه (خوای لی‌ پازی بیټ)

فه‌رموی:

ﷺ

(٤٠)

واته / ئایا تو (خه‌وارج) یت ؟ ئیمه له‌کاتی
 پیغه‌مبه‌ردا ﷺ توشی هه‌یز ده‌بووین
 فه‌رمانی پی‌ نه‌ده‌کردین به‌گیرانه‌وه‌ی
 نوێژه‌ چوووه‌کانمان . یاخود فه‌رموی:
 نه‌مان ده‌گیرایه‌وه .

(٤٠) - () -)
 .(

واته / پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمانی کرد به
 ده‌رچونی کچان و ئه‌وه‌ ئافره‌تانه‌ی که له
 ژووهره‌کانیانان و ئافره‌تانی هه‌یزدار، به‌لام
 ئافره‌تانی هه‌یزدار ته‌نهما ئاماده‌ی
 کۆمه‌لی موسلمانان و پارانه‌وه‌یان
 ده‌بن، دورده‌که‌ونه‌وه له‌ نوێژگه‌که‌یان .

وه‌له‌ پیاویه‌تیکی تردا: ئافره‌تانی هه‌یزدار
 له‌دوای ئافره‌تانی ته‌ره‌وه
 راده‌وه‌ستن، وه‌له‌ گه‌ل خه‌لکیدا الله اکبر
 ده‌که‌ن .

١٦- موعظة الامام النساء يوم العيد:

ئامۆژگاری‌کردنی ئافره‌تان له‌لایه‌ن
 پيش‌نوێژی‌که‌روه‌وه له‌رۆژی‌چه‌ژندا:

له‌ (جابر) هوه (خوای لی‌ پازی بیټ)

ﷺ

فه‌رموی:

(٢٩)

واته / پیغه‌مبه‌ر ﷺ نوێژی‌چه‌ژنی
 په‌مه‌زانی بو‌کردن، پاشان ووتاری
 بو‌خویندنه‌وه “ وه‌که‌ته‌واو بوو له‌سه‌ر

(٢٩) - () -)
 .(

۱۸- کنس المرأة المسجد، وجمع القمامة:

گسک دان و پاک کردنه وهی مزگه وت

له لایهن نافرته وه:

له (ابی هورهیره) وه (خوای لی پازی بیئت): نافرته تیکی رهش پیست مزگه وته که هی پاک ده کرده وه پیغه مبه ر ﴿صَلَّى﴾ ماوه یه که نه یبینی پرسپاری کرد؟ ووتیان: مردووه. وه کو بلتیت به که میان زانی، پیغه مبه ر ﴿صَلَّى﴾ فه رمووی: ﴿! واته:

ئه ی بو منتان ناگادار نه کرده وه وپیتمان نه ووت؟! ﴿! واته / گوره که یم نیشان بدهن. ئه وانیش نیشانیان دا، پیغه مبه ر ﴿صَلَّى﴾ نوژی له سه رکرد، پاشان فه رمووی: ﴿! -

﴿(۴۱)﴾

واته / ئه م گورانه پره له تاریکی بوسه ر خاوه نه کانیان، وه خوای گه وره بویانی پوناک ده کاته وه به نوژ کردنم له سه ریان .

۱۹- المرأة وحدها تكون صفا:

نافرته خوئی به ته نها سه فیکه

له نوژی _____ ژدا:

﴿(۴۱)﴾ - () .

﴿(۴۲)﴾ :

﴿صَلَّى﴾

﴿(۴۲)﴾ .

له ئه نه سه وه (خوای لی پازی بیئت) فه رمووی: من وه ته یوه که له دوی پیغه مبه ره وه ﴿صَلَّى﴾ نوژی ژمان کرد له مائی خو ماندا وا دایکیشم (ام سلیم) له دوامانه وه نوژی کرد .

۲۰- اعتكاف النساء وعدم المباشرة أثناء

الاعتكاف:

مانه وهی نافرته تان بو خودا په رستن و نزیک نه بونه وه یان و لینه که ووتنیان له

پیاوان :

() :

﴿صَلَّى﴾

﴿(۴۳)﴾ .

له عائیشه وه (خوالی ی پازی بیئت) فه رمووی: پیغه مبه ر ﴿صَلَّى﴾ ده پوژی کو تای پره مه زان ده مایه وه بو خودا په رستن له مزگه وتدا. وه له پاش

﴿(۴۲)﴾ - () - ()

.(

﴿(۴۳)﴾ - () .

خۆی خیزانه كانى ده مانه وه بۆخودا

په رستن .

() : ﴿﴾ ، ﴿﴾ (۴۵) .

له (على كورى حسين) هوه ﴿﴾

﴿﴾

فه رموى: (صفیه) (خوای لى پازى بیّت)

فه رموى: پیغه مبه ر ﴿﴾ له مزگه وت

مابوه وه بۆ خودا په رستن منیش هاتم به

شه و سه رم لى دا، قسه م له گه لى کردوو

پاشان هه ستام بگه پیمه وه، پیغه مبه ر

﴿﴾ هه ستا له گه لمدا، تاگه یشته

دهرگای مزگه وته که، دووپیاو له ئە نصاری

یه کان تیپه پربون به لاماندا، کاتیک که

پیغه مبه ریان ﴿﴾ بینى په لیه یان

کرد، پیغه مبه ر ﴿﴾ فه رموى: ﴿﴾ هیواش

بن وله سه رخوتان ئە مه صفیه ی کچی

حویه یه ﴿﴾ واتا خیزانه که ی خۆمه (نه وه کو

گومانى خراپ ببه ن به پیغه مبه ر ﴿﴾

ووابزانن ئافره تیکی بیگانه ی له گه لدايه).

ئە وانیش ووتیان: پاك وبی گه ردی بۆخوای

گه وره ئە ی پیغه مبه رى خوا ﴿﴾

(واته / چۆن گومانى وابه تو ده به یین)!

ئە ویش فه رموى: ﴿﴾ به پاستى شه یقان به

ناولوله خوینه كانى مرؤفدا هاتوو چۆ

(۴۵) - () .

له عائیشه وه (خوالى ی پازى بیّت)

فه رموى ئافره تیك له خیزانه كانى

پیغه مبه ر ﴿﴾ له گه لیدا مایه وه بۆخودا

په رستن وه مستحاض بوو، خوینی

ده بینى (خوینی نه خوشى نه ك خوینی

حه یین) له گه ل زهرداودا وه نویژی ده کرد،

هه ندی جار ته شتى له ژیرخۆی داده نا

له بهر خوین .

() : ﴿﴾

﴿﴾

﴿﴾ :

، ﴿﴾ :

! : ﴿﴾

(۴۴) - () .

دهكات، وه منیش له وه ترسام نه وه كو
شتیك یا خود خراپه یه ك بكاته ناو
دلئانه وه (أخرجہ الشیخان و أبوداود) .

وقال تعالی: ﴿

(٤٦)

واته /نزیک خیزانه کانتان مه که ون
له کاتی کدا که ئیوه له مزگه وت ماونه ته وه
بو خوداپه رستن . ((ووتراوه: مه به ست
پی (جماع) ه، وه ووتراوه مه به ست پی
ماچ کردن و بهرکه وتنه ئه گه ر به
ئاره زوه وه بی، چونکه به بی ئاره زوو
دروسته . عطاء، وئیمامی شافیعی، وابن
منذر، وجگه له مان وایان فهرموه)) (٤٧) .

٢١- نوم المرأة فی المسجد:

خه وتنی ئافره ت له مزگه وتدا:

() :

:

- -

:

:

:
!
:

﴿

:

:

:

() .

واته /عائیشه وه (خوالی ی رازی بی)ت
ده فهرمیت: هۆزیک له عه ره ب کیزۆله یه کی
به نده ی ره ش پیستیان هه بوو، ئازادیان
کرد، وه له گه لیاندا بوو، ووتی: مندالیکی
خویان له گه لیاندا ده رچوو پارچه
قوماشیکی سوری پیوه بوو، ووتی: داینا-
یا خودایی که وت- بالنده یه کیش به وییدا
تیپه ری وایزانی گوشته و پفاندی .
ووتی: به دوایدا گه پان به لام نه یان
دۆزی یه وه، ووتی: منیان تۆمه ت بار
کرد، ووتی: ده ستیان کرد به گه پان
به دوایدا "تا دامینی شیان
پشکنی! ووتی: سویند به خوی گه وره من
له گه لیاندا راوه ستا بووم" بالنده که به وییدا

(٤٨) - () - ()

() .

(٤٦) - () : () .

(٤٧) - () () () .

تۆلېبوردەيتو لېبوردنت خۆش دەويت ليم بېورە .

۲۳- صلاة النساء مع الرجال في الكسوف: نويژ كوردنى ئافرهتان له گەل پياواندا له خورگيران:

له (ئەسمائى كچى ئەبو بەكر)هوه (خويان لى رازى بيىت) فەرمووى: هاتم بۆلاى عائىشهى خيزانى پيغەمبەر ﷺ كاتيك كه خورگيرا بوو، وه خەلكى بەپيۆه پراوه سستابوون نويژيان دەكرد، وه ئەوئيش بەپيۆه پراوه سستابوو نويژى دەكرد، منيش ووتم خەلكى چيانە؟ ئەوئيش بە دەستى ئاماژەى كرد بۆ ئاسمان، وه ووتى: سبجان الله. ووتم: نيشانەيه؟ ئاماژەى كرد "واته/بەلى". ووتى: منيش پراوه سستام بۆ نويژ كردن تا نزيك بوو له هۆش خۆم بچم له دريژى پراوه ستاندا، وه ئاوم دەكردە سەرخۆمدا بۆ ئەوهى بيمه وه هۆش خۆم، وه كاتيك كه پيغەمبەر ﷺ تەواو بوو، حەمدوسوپاسى خواى گەورهى كرد، پاشان فەرمووى:

تېپەرى و فېرى دا، ووتى: كه و ته نيوانيانه وه. ووتى: ئەمه بوو كه ئيوه منتان تۆمەت بار كرد له سەرى، به گومانى خۆتان "وه منيش لى بى ئاگام، ئەوه تا، ووتى: هات بۆلاى پيغەمبەرى خوا ﷺ وموسلمان بوو. عائىشه وه (خوالى رازى بيىت) فەرمووى: له مزگەوتە كه دا خيمەيه كى هەبوو له ويدا دەمايه وه. فەرمووى: دەهات بۆلام وقسەى بۆدە كردم....

۲۲- دعاء المرأة ليلة القدر:

پارانەوهى ئافرهت له شهوى قەدردا:

() :

: ﴿٤٩﴾

له عائىشه وه (خوالى رازى بيىت) فەرمووى: ووتم: ئەهه پيغەمبەرى خوا ﷺ پيم بلى ئەگەر زانيم چى شەويك شهوى قەدره چى بليم؟ فەرمووى: بلى: خوايه بە پاستى هەر

() - (٤٩) () () () ()

خوایه، دینیکی ئاشکراو هیدایه تی بو
 هیئانین، ئیمه یش وه لاممان دایه وه و
 باوه پیمان پیی هیئا وشوینی که وتین، پیی
 دهوتریت: بنو به چاکی ئیمه
 به دلنیا یی یه وه ده مانزانی که تو دلنیا و
 باوه پرداریت، به لام ئه وه ی دوو رووبیت
 یا خود گومانی هه بیئت- نازانم ئه سما و
 کامیانی ووت- ده لیت: نازانم، گویم لی بو و
 خه لی شتیکیان ده ووت و منیش
 ده موته وه .

٢٤- التسییح و غیره للمرأة:

سبحان الله کردن و جگه له و بو ئافره تان:

﴿ ﷺ ﴾

() :

﴿ ﷺ ﴾ :

﴿ (٥١) ﴾

له یوسه یره ی خزمه ت کاری (ابی بکر
 الصدیق) ه وه (خوای لی رازی بیئت) که له
 یه که م کۆچکه ره کان بوو (خوای لی
 رازی بیئت) فه رمووی: پیغه مبه ر ﴿ ﷺ ﴾

(٥١) - () .

- -
 ، ﴿ ﴾
 : ﴿ ﴾
 : - :
 - :
 ﴿ ﷺ ﴾ ،
 :
 - :
 ﴿ (٥٠) ﴾ .

واته: ﴿ هیچ شتیك نیه که پیش تر
 نه مبینی بیئت “ ئیستا بینیم له م
 شوینه دا، ته نانه ت به هه شت و دۆزه خیشم
 بینى، وه به دلنیا یی یه وه نیگام بو هات که
 ئیوه تا قی ده کرینه وه له ناو گۆره کانتاندا
 وه کو- یا خود نزیك له- تا قی کردنه وه ی
 ده جال ﴿ ، نازانم ئه سما و کامیانی ووت “
 ﴿ یه کیک له ئیوه ده هیتریت و پیی- ی
 ده وتریت: چی ده زانیت ده رباره ی ئه م
 پیاوه ؟ ئه وه ی باوه پردار بیئت یا خود دلنیا
 بیئت- نازانم ئه سما و کامیانی ووت -
 ده لیت: محمد ﴿ ﷺ ﴾ پیغه مبه رو نیردراوی

(٥٠) - () - ()

() .

به یانی زوو کاتیڤ نوئیژی به یانی کرد، که خیزانه کھی له مزگه ته کھی خوییدا بوو، پاشان پیغه مبه ر ﷺ گه رایه وه بۆلای دوا ی ئه وه ی نوئیژی چیشت ته نگاوی کرد خیزانه که یشی هر دانیشتبوو، پیغه مبه ر ﷺ پیی فه رموو: **﴿ ئایا هر له سه ر ئه و حاله ی که به جیتم هیشت تیایدا ؟ ﴾** فه رموی: به لئ . پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: **﴿ من له دوا ی تو چوار ووشه م ووت - سی جار - ئه گه ر بیکیشیت ئه وه نده ی ئه وه ی تو یه که ئه مړو ووتوته : ﴾**

پیمانی فه رموو: **﴿ به رده وام بن له سه ر ووتنی سبحان الله، و لاله الا الله، و به پاک راگرتنی خوی گه وره، والله اکبر کردن، و به سه سه ر په نجه کانتان بیکه ن، چونکه ئه وان پرسسیار لئ کراون وداوای قسه کردنیان لئ ده کریت له پوژی قیامه تدا، و به بی ئاگا مه بن و به زه یی له بیر مه کن ﴾**.
 واته / ئه گه ر بی ئاگابن له ذیکری خوا، ئه وای بی به ش ده بن له پادا شته که ی.

()

ﷺ : ﷺ

٢٥- دعاء النوم تفعله المرأة:

دوعای خه و تن ئا فره ت ده ی کات:

((: ()))

ﷺ

﴿

﴿

(((٥٣) .

(٥٣) - () .

﴿ :

﴿ : . : ﴿ :

- -

:

:

﴿ (٥٢) .

وه له جوهری یه ی (خوای لئ رازی بیئت)

خیزانی پیغه مبه ره وه ﷺ ده فه رمیت:

پیغه مبه ر ﷺ له لای چوه دهره وه

(٥٢) - () .

له عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت)
 فهرمووی: پیغه مبهەر ﷺ کاتیك
 دهچوو ه سه ر جیگا که ی فووی له ههردوو
 دهستی ده کردوو
 ی ده خویند، و سی جار مه سحی
 ده موو چاوو لاشه ی ده کرد، به لام کاتیك
 كه نه خووش كهوت“ فه رمانی به من ده کرد
 كه وای بو بکه م .

۲۶- دعاء الهم والكرب للمرأة:

دوعای غه م و په ژاره و ناخووشی و بو
 ئافره ت:

: ﷺ
 ()
 :
 :
 ! !
 !
 !

(۵۴)
 له ابو هورهیره وه (خوای لی پازی بیّت)
 ده فه رمیّت: فاطمه (خوای لی پازی بیّت)
 هات بو لای پیغه مبهەر ﷺ داوای
 خزمه ت کاری لی کرد، پیغه مبهەر ﷺ
 پیی فه رموو بلی: !

! !
 !

:
 ()
 :
 :
 (۵۵)
 !

(۵۴) -)

.(

(۵۵) - ()

.(

ده كه مه وه، دوعام بـؤ
 بكه، پيغه مبهـر ﴿ﷺ﴾ پي ي فه رموو:
 ﴿نه گهر بته ويـت دان به خوتدا بگريت و
 به نارام بيت نه وه به هه شتت بؤ هه يه،
 وه نه گهر بيشت ته ويـت چاك بيته وه نه وا
 دوعاي چاكبونت بؤ ده كه م و چاك
 ده بيته وه ﴿نه﴾، ئافره ته كه ووتى: نارام
 ده گرم“ به لام دوعام بؤ بكه خوم پروت
 نه كه مه وه “ وه پيغه مبهـر ﴿ﷺ﴾ دوعاي
 بؤ كرد .

۲۸- الدعاء والصلاة على النساء:
 دوعاوسه لاوات دان له سهر ئافره ت:

: ﴿ﷺ﴾ :
 !
 : ﴿ﷺ﴾ :

﴿(۵۷)﴾ .
 له (أبي حميد الساعدي) يه وه (خوا ليى
 پازى بيـت) فه رموو: فه رمويان: نه ي
 پيغه مبهـرى خوا ﴿ﷺ﴾ چؤن سه لاوات له
 سهـر بدهـين؟! فه رموو: به م شيوه يه:

(۵۷) - () .

له ئه سمائى كچى عومه يسه وه (خواى لى
 پازى بيـت) فه رموو:
 پيغه مبهـر ﴿ﷺ﴾ فيـرى ئه م چهـند
 ووشه يه مى كرد كه له كاتى ناخوشيدا بيـلـيم:
 ﴿ﷺ﴾ .

۲۷- الدعاء للنساء:
 پارانه وه بؤ ئافره تان:

:
 ﴿ﷺ﴾ :
 :
 ﴿ﷺ﴾ :
 : ﴿ﷺ﴾ .

، ﴿ﷺ﴾ :
 () .

له (عطاي كورى ابى رباح) ه وه
 فه رموو: ابن عباس (خواى لى پازى
 بيـت) پيـمى فه رموو: ئايا ئافره تيـكت
 نيشان بده م كه نه هلى به هه شت بيـت؟
 ووتم: به لى. ئه ويش فه رموو: ئه م
 ئافره ته ره شه، هات بؤلاى
 پيغه مبهـر ﴿ﷺ﴾، پي ي ووت: من
 پهـر كهـم هه يه، وه خوم پروت

(۵۶) - () .

په نا گرتن به خوا له و ژنانه ی که فوو ده کهن به په تی گریدار و سیجری پی ده کهن . (واته / ئافره تانی جادوو کهر).

:

(۵۹)

واته / ئەه ی موحه مه د ﷺ بلی: په نا ئە گرم به په روه ردگاری به ره به یان، له شه پ و خراپه ی هه موو دروست کراوه کانی، وه له شه پ و خراپه ی شه و کاتیك که دیت و خۆر ئاوا ده بیت، وه له شه پ و خراپه ی ئافره تانی جادو کهر که فوو ده که نه په تی گریدار و جادووی پی ده کهن، وه له شه پ و خراپه ی چه سود کاتیك که چه سودی ده بات.

۳۰- الخطابة: وتاردانی ئافره ت:

به هیچ شیوه یه که نابیت ئافره ت وتار بو پیاو بدات، به لام وتاردانی بو ئافره تان ئەوا دروسته، هه روه کو چون دروسته بو ی که پیش نوژی یان بو بکات .

والحمد لله رب العالمين .

(۵۹) - (: -) .

:

واتا / دوا ی خۆی ناوی خیزانه کانی هینا .

: ﷺ

: ﷺ

: ﷺ

(۵۸)

له جابره وه (خوا ی لی پازی بیت) فه رمووی: ژنیك فه رمووی: ئەه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ سه لاوات بده له سه ر خۆم و میرده که م . پیغه مبه ریش ﷺ فه رمووی: ﷺ سه لاواتی خواله سه ر خۆت و میرده که ت بیت . واته / دوعای خیری بو کردن.

۲۹- الاستعاذه من النساء النفاثات:

(۵۸) - ()

()

() .

وه ئەم فه رمووده یه به لگه یه له سه ر دروستیتی سه لاوات دان له سه ر جگه له پیغه مبه ران - علیهم السلام - به لام به بی سه لام . () ..